

Vedran Zlatić, mag. iur.

**Michal Bobek : COMPARATIVE REASONING IN EUROPEAN
SUPREME COURTS, Oxford University Press, 2013.**

Knjiga „COMPARATIVE REASONING IN EUROPEAN SUPREME COURTS“ izašla je u izdanju Oxford University Pressa 2013. godine i ima ukupno 310 stranica, autor je Michal Bobek, profesor europskoga prava na College of Europe i znanstveni novak na Institute of European and Comparative Law, University of Oxford Faculty of Law. Glede kompozicije ovog djela, napomenut ćemo da se na početku nalazi Sadržaj (str. v-viii), potom slijedi Popis skraćenica (str. ix), te Uvod (str. 1-6). Nakon toga nalazi se središnji dio knjige koji se sastoji od tri dijela i to redom kako slijedi: „PART I. THE FRAMEWORK“ (str. 7-64), „PART II. THE PRACTICE“ (str. 65-200) i „PART III. THE APPRAISAL“ (str. 201-281). Na kraju knjige nalazi se Zaključak (str. 282-287), potom slijede Literatura (str. 288-305) i Index pojmova (str. 306-310).

Prof. Bobek bavi se zanimljivom problematikom koja se tiče sve češće prakse europskih sudova, ili točnije rečeno sudaca, da prigodom presuđivanja u predmetima koji u sebi nemaju inozemne elemente posežu za rješenjima stranih pravnih sustava. Suci na taj način, može se kazati, stvaraju širu, transnacionalnu zajednicu sudaca. U svojoj knjizi prof. Bobek, između ostalog, pokušava dati odgovor na pitanje kako često i zašto suci najviših sudskih instanci posežu za rješenjima stranih pravnih sustava u presuđivanju u domaćim predmetima. Poseban naglasak je stavljen na jurisprudenciju sudova Engleske i Walesa, Francuske, Njemačke, Slovačke i Češke Republike. Pri tome autor sagledava ovu problematiku kako s empirijskog, tako i s teoretskog gledišta. U nastavku ćemo pobliže prikazati strukturu središnjih triju dijelova ove knjige u kojima se nalaze osnovne crte autorovih promišljanja i zapažanja vezanih uz tu tematiku.

Pvi dio ove knjige „PART I. THE FRAMEWORK“ (str. 7-64) sastoji se od sljedećih poglavlja: „The Debate on Comparative Reasoning by Courts“, „Foreign Law in Courts: A Typology“ i „Factors Influencing the Use of Comparative Arguments by Courts“. Autor izlaže povijesnu pozadinu upotrebe stranog prava od strane domaćih sudova, napose daje kritički osvrt na tvrdnje koje se mogu iščitati iz gotovo svih tekstova koji se bave ovom tematikom, a koje se tiču mišljenja da je ovakvo postupanje sudaca fenomen novijeg datuma i da postaje sve češći. Pritom autor govori o tri vrste slučajeva kada suci posežu za rješenjima stranih pravnih sustava i to: kada su obvezni koristiti strano pravo u presuđivanju, kada strano pravo ima samo savjetodavnu ulogu i kada dragovoljno pribjegavaju upotrebi stranog prava.

Drugi dio knjige „PART II. THE PRACTICE“ (str. 65-200) sastoji se od sljedećih poglavlja: „Prologue: The Method and its Pitfalls“, „England and Wales“, „France“, „Germany“, „Czech Republic“, „Slovakia“ i „An Empirical Epilogue: Quantity, Quality, and Beyond“. U ovome dijelu autor najprije iznosi

metodu kojom se vodio tijekom istraživanja pravnih sustava u pogledu uporabe stranog prava u domaćim pravnim sustavima gore navedenih država. Potom slijedi pojedinačni prikaz svake od njih, a u zadnjem poglavlju prof. Bobek daje ocjenu rezultata navedenih istraživanja, i to u kvantitativnom i u kvalitativnom smislu.

Završni, treći dio knjige „PART III. THE APPRAISAL“ (str. 201-281) sadrži poglavlja: „Comparative Reasoning by Courts: The Theoretical Playing Field“, „On Authority, Citation, and Silence“, „Comparative Reasoning by Courts: Some Classical Points Revisited“ i „The Deviations: Political Over- and Non-comparisons“. Cilj ovoga dijela, prema riječima samog autora, jest da sistematizira, objasni i ponudi zajedničku teoretsku osnovu za praksu glede uporabe stranog prava u slučajevima pred domaćim sudovima – koja se koristi u sustavima država što su bile predmet istraživanja, ali i šire.

Knjiga prof. Bobeka predstavlja zanimljiv naslov i obrađuje temu koja je vrlo aktualna posebice danas, u vremenu kada se nacionalni pravni sustavi prožimaju i u pogledu utjecaja jednih na druge i glede nužnosti da domaći pravni sustavi budu usklađeni s normativnim rješenjima nadnacionalnih pravnih sustava. Zato ona predstavlja iznimno značajan doprinos u rasvjetljavanju načina na koji se ovo međuprožimanje odvija, kao i razloga koji su utjecali na ovakav razvoj događaja u pravnim sustavima.